

LIKABEHANDLINGSPLAN 2014-2015

Förskolan Filosofiska Skarpnäck

Inledning

Innan vi kommer in på själva planen mot diskriminering och kränkande behandling vill vi förmedla Filosofiskas bildningsperspektiv och föra ett resonemang kring läroplanens värdegrund.

Filosofiskas bildningsperspektiv

En individs kunskap är ingenting värd om dennes inre förmågor inte fått möjlighet att växa sig starka. Arbetet med att stärka barnens själsliga förmågor går hand i hand med värdegrundsarbetet. Det är bara trygga barn som vågar göra etiska ställningstaganden.

I boken Hets (Bonniers förlag 2011, sid 266-267) skriver Sven-Eric Liedman: ”Bildning är inbegripet av de kunskaper som på ett genomgripande och djupgående sätt präglar en människa. Det mesta vi lär oss är tillfälligt och försvinner till synes spårlöst. Annat kan bli liggande som värdelöst grus i minnet. Men det finns också kunskaper som förändrar oss. De rubbar eller fördjupar världsbild och livssyn, de öppnar nya horisonter, de ger oss ett nytt sätt att tänka eller bekräftar det som vi anat eller misstänkt eller önskat oss. De blir föremål för vår reflektion, de berikar vår upplevelse av själva tillvaron, de får oss att se människor på ett annat sätt. De ger oss kort sagt en rikare tillvaro. Säkert gör de oss bättre i vårt yrke. Obetingat blir vi intressantare för våra medmänniskor.”

Arbete med värdegrunden

Enligt vår uppfattning har förskolans arbete med värdegrundsfrågorna blivit allt viktigare i takt med att samhället blivit mer heterogent och komplext. Men inte bara av denna anledning, utan också som ett resultat av samhällsutvecklingen i övrigt. Informationsflödet ser idag helt annorlunda ut mot för bara 50 år sedan. Det betyder att värderingar kommer från många flera håll idag och vissa värderingar och krafter har ohämmat fått växa sig starkare än andra, däribland marknadskrafterna. Oavsett vilken politisk åsikt man har, tror vi att alla är överens om att marknadskrafterna inte bara är av godo.

Utrymmet för föräldrar och förskola att förmedla en värdegrund har minskat och nya utmaningar har uppstått. I detta konkurrensutrymme krävs ett hårt arbete för förskolan för att få gehör för sina tankar.

Värdegrundsarbetet bör genomsyra hela verksamheten och inte enbart sträcka sig till enstaka punktinsatser.

Det interkulturella förhållningssättet

Filosofiska ska genomsyras av ett interkulturellt förhållningssätt där skiftande bakgrund ses som en tillgång och en resurs för fortsatt utveckling. Ett interkulturellt förhållningssätt innebär en syn där kunskaperna och erfarenheterna från den ursprungliga kulturen behålls och till och med stärks. Studier visar att detta förhållningssätt främjar barnens kunskapsutveckling och skapar tillgång till dubbla referenser och en tredje kultur- och språktillhörighet.

Filosofiska menar att det är ett ”axiom” att all pedagogisk verksamhet ska anpassas till barnens behov. Vi tror på en ”transformerande pedagogik” som stärker barnen i att i förlängningen kunna delta aktivt i samhället.

Den transformerande pedagogiken bygger på fyra principer.

1. Bekräftelse av språklig kulturell bakgrund.
2. Samarbete mellan skola och närsamhälle.
3. Uppmuntran av språkanvändning och engagemang i den egna kulturen.
4. Se barnets problem som ett resultat av brister i förskolan i stället för hos barnet.

Filosofiska poängterar därför vikten av att pedagogerna är engagerade, interkulturellt medvetna och reflekterande för att förebygga att värdegrunden blir allmängods och inte endast för en majoritet.

Normkritiskt förhållningssätt

Oavsett hur medvetna och reflekterande vi är som människor, är vi färgade av vår bakgrund, vilken påverkar vår syn på genus, kultur, religion/trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder.

Att följa den svenska läroplanen innebär ett ställningstagande för människors lika värde. Vi bör alltid vara kritiska även till våra egna typiskt svenska eller västerländska värderingar och reflektera kring våra tillvägagångssätt och ställningstaganden. Ett filosofiskt förhållningssätt innebär att vara reflekterande i alla situationer och i frågor som rör värderingar och då inte minst sin egen syn. På Filosofiska är vårt förhållningssätt normkritiskt.

Modersmålets vikt för lärandet

För att barn med annat modersmål än svenska ska ges samma möjligheter som barn med svenska som första språk är modersmålet viktigt. Läroplanen tar upp modersmålets betydelse både för den intellektuella, kognitiva och emotionella utvecklingen. Även för utvecklingen av det svenska språket är modersmålet avgörande.

I Skolverkets Flera språk – fler möjligheter (2003a), lyfts modersmålets betydelse fram som avgörande för att kunna utvecklas och fungera väl, leva gott och bidra till ett demokratiskt samhälle.

Relationen mellan kultur och religion

Filosofiska anser att det är mycket svårt att göra en uppdelning mellan kultur och religion, även om en troende hävdar att en särskiljning kan göras. Vi menar att religionen är kontextbunden med starka tolkningstraditioner som sträcker sig bakåt i historien och att den är en typ av socialt konstruerad kunskap underordnad kulturbegreppet. Själva religionsutövningen, religiösa uttryck, vare sig det är en teologisk skrift eller ett barns kvällsbön, ser vi som knutna till kulturella sammanhang och föränderliga över tid.

Filosofiska sitter inte inne med en kunskap om varför vissa religiösa och kulturella uttryck finns, vad som är en riktig och sann religionsutövning och vad som är att betrakta som genuin religionsutövning respektive kulturella, historiska och politiska uttryck för något annat.

Filosofiska tar alltså inte ställning till huruvida ett beteende är att betrakta som religiöst eller kulturellt, utan om det kan accepteras med hänsyn tagen till tydligt angivna ställningstaganden. Genom dessa ställningstaganden dras tydliga gränser för vad som kan accepteras, vad som kan tillåtas temporärt och vad som inte kan tillåtas.

Bakgrund

Alla förskolor har ett krav på sig att arbeta målinriktat för att aktivt främja elevers lika rättigheter och möjligheter, vilket inkluderar ett förebyggande arbete dels mot kränkande behandling, dels mot diskriminering och trakasserier som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Sedan 1 januari 2009 är det förbjudet med diskriminering som har samband med könsidentitet eller könsuttryck och ålder. Filosofiska arbetar förebyggande med dessa områden, vilket minskar risken för diskriminering och trakasserier.

Beskrivning av begrepp som rör förskolans arbete med likabehandling

Diskriminering

Diskriminering uppstår då förskolan behandlar ett barn sämre än andra barn och detta missgynnande har samband med kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Trakasserier

Trakasserier är något som kränker ett barns värdighet och det har samband med kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Trakasserier kan bestå av retning, mobbning, utfrysning med mera.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier och kan bestå i beröringar, tafsande, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är när någon kränker ett barns värdighet men detta inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Trakasserier finns definierade i diskrimineringslagen, medan kränkande behandling definieras av skollagen.

Med fokus på det förebyggande

Filosofiskas drivkraft har sin utgångspunkt i värdegrundsfrågorna med visionen *Barnens bildning: reflekterande, omdömesgilla, empatiska, handlingskraftiga och kunskapstörstande barn*. Filosofiskas målsättning är att vara ett föredöme på detta område. De reflekterade samtalen med sina dagliga etiska ställningstaganden är i sig förebyggande arbete mot kränkningar. Nolltolerans råder och vi ingriper aktivt för att förhindra att kränkningar sker.

De reflekterande samtalen med sina dagliga etiska ställningstaganden hos såväl personal som barn och som inkluderar bland annat kränkningens alla skepnader, det utåtriktade arbetet, de kreativa undervisningsmomenten, till exempel utnyttjandet av leken och dramat som ett verktyg för att skapa inlevelseförmåga, fadderverksamheten, pedagogernas engagemang, och informationsutbytet med föräldrar borgar för en förskola utan kränkningar.

Arbetet på Filosofiska är målinriktat och strävar efter att aktivt främja barns lika rättigheter och möjligheter, dvs. barns lika värde. Behandling som är kränkande tas itu med omedelbart, redan vid första tillfället. Samtal med de inblandade sker utan fördröjning och vid upprepade eller allvarliga kränkningar informeras föräldrarna. Beroende på kränkningens omfattning sker olika åtgärder. I mindre allvarliga fall kan utöver samtal med de inblandade också en intensifiering av vissa frågor rörande beteenden ske i de reflekterande samtalen med hela gruppen. Föräldrarna informeras dock alltid.

Om allvarligare kränkningar sker, det vill säga, sådana kränkningar som ryms inom den vedertagna mobbningsdefinitionen, kan det bli nödvändigt att de inblandade och föräldrarna till dessa träffas för att tillsammans göra klart för barnen vad som gäller.

Pedagogiska hörnstenar

Då personalen på Filosofiska formulerar verksamhetens kortsiktiga mål, utgår de från verksamhetens långsiktiga mål, nämligen visionen. Inga verksamhetsmål formuleras och inga metoder och verktyg tas i bruk med mindre än att de först kritiskt analyserats med utgångspunkt från visionen.

På Filosofiska utgår vi från fyra pedagogiska hörnstenar:

1. Helhetstänkande
2. Reflekterande metoder
3. Kreativa bildnings- och utbildningsmoment
4. Handling.

För beskrivning hänvisas till vår hemsida www.filosofiska.nu.

Filosofiskas reflekterande tillvägagångssätt är, om inte en garant, åtminstone en god bas för att en miljö befriad från att diskriminering och kränkning ska kunna bevaras.

Exempel på förebyggande arbete:

- Rätt personal: engagerade, nyfikna och reflekterande
- Små barngrupper, ca 5 barn per pedagog
- Genomtänkt miljö
- Schemalagda reflekterande dialoger med barnen (filosofi för barn) (se beskrivning på hemsida: www.filosofiska.nu)
- Möten med andra barn och andra kulturer genom att Filosofiska öppnar skolor i andra länder
- Fadderverksamhet kommer att skapas.
- Skapa goda förebilder genom regelbundna dialoger i personalgruppen
- Utbildning av personalen.
- Möten med andra grupper av människor.

Kort om mobbningsbegreppet

Enligt National Encyklopedin, NE, definieras mobbning som:

Att en eller flera individer upprepade gånger och under en viss tid tillfogar en annan individskada eller obehag. Mobbning förutsätter en viss obalans i styrkeförhållandena: den som blir utsatt, mobboffret, har svårt att försvara sig mot den eller dem som angriper. Mobbning kan ske direkt, med fysiska eller verbala medel, eller indirekt, t.ex. genom social isolering ("utfrysning")(National Encyklopedin, www.ne.se).

Denna definition har NE hämtat ifrån Dan Olweus som är mycket etablerad inom forskningen kring mobbning.

I Skolverkets rapport (Skolverket 1999, rapport nr 180, sid 17) ser man begreppet kränkande behandling som mera ändamålsenligt tack vare dess öppenhet och neutralitet vad beträffar metoder och roller, samtidigt som det på ett annat sätt inkluderar "främlingsfientliga handlingar, sexuella trakasserier och grovt språkbruk".

Att mobbningsbegreppet förutsätter upprepade handlingar och ett uppsåt är en fara, eftersom det riskerar att medföra att det som inte ryms inom ramarna för begreppet negligeras. Filosofiska tonar därför ner detta begrepp till förmån för det som ryms inom skollagens definition av kränkande behandling och diskrimineringslagens definition av likabehandling. Genom en nolltolerans för kränkningar minskar därmed risken för kränkningar av det mer allvarliga slaget.

Vi anser att det värdegrundade arbetet med alla dess skilda ingredienser är det viktiga medlet för att reducera alla typer av kränkande behandling. Vi är övertygade om att mycket mer kan göras inom detta arbete från förskola till gymnasium än vad som görs i dag. Det kräver ett annat fokus, ett accentuerat ämnesövergripande arbete och inte minst en stor fantasi i valet av arbetsmetoder.

Främjande arbete som förebygger kränkningar

Mål

På Filosofiska Skarpnäck strävar vi efter att skapa en tolerant atmosfär där vår gemenskap och våra relationer bildar en plattform/jordmån för fortsatt tillväxt. Vi vill främja en ödmjukhet och ett ansvar för varandra och vår gemensamma tillvaro.

Insatser

Vi strävar efter att hålla en diskussion levande om filosofiskas vision och grundsyn.

Vi strävar efter att både barn och pedagoger behandlar varandra på ett respektfullt sätt och att detta ska genomsyra verksamheten.

Samtal och reflektion tillsammans med barnen om värdegrund sker kontinuerligt i lek, i situationshantering, under filosofiska samtal och i övriga uppkomna situationer.

Vi ska på förskolan ha ett respektfullt bemötande vilket innebär:

– Att ingen ska ha tolkningsföreträde före någon annan i olika situationer. För pedagoger ska Filosofiskas visioner och grundtanke alltid gälla och olika synsätt ska speglas i ljuset av dessa.

– Att alla ska bli hörda och ha möjlighet att ge sin syn på en händelse. Detta gäller i situationer/konflikter mellan alla individer representerade på förskolan. Var och en har rätt till sin egen upplevelse och få uttrycka den.

Vilka resurser finns avsatta för detta?

Alla vi på Filosofiska och personer som handleder och utbildar.

Hur och när utvärderar vi insatsen?

En gång per år.

Vem är ansvarig?

Förskolechefen och huvudmannen.

Åtgärdande arbete

Rutiner för att upptäcka

- Vara närvarande pedagoger som observerar vad som händer och skapar trygga relationer.

- Vi arbetar för att barnen känner att de kan vända sig till oss pedagoger när de behöver stöd i något.

Rutiner för att utreda och åtgärda

- Alla vuxna på förskolan tar direkt tag i alla typer av kränkande behandling som de ser, eller får återgivna för sig. Vår strävan är att, om möjligt, kunna reda ut situationen direkt på förskolan.
- Pedagogerna som bevittnar/får vetskap om händelsen samtalar med barnet/barnen så fort som möjligt.
- Informera berörda pedagoger om situationen som uppstått, så att berörda barn kan få det stöd de behöver.
- Vid allvarigare kränkning informeras även föräldrar och förskolechef om det inträffade.
- Vid fysisk skada skrivs tillbudsrapport.
- Återkommande kränkningar, i form av mobbning, dokumenteras av pedagoger.
- Pedagoger och förskolechef ska erbjuda de barn som kränkt/kränkts stöd utifrån sina egna behov.
- Stöd och åtgärder dokumenteras i form av en särskild handlingsplan för varje enskilt fall.

Förankring

Likabehandlingsplanen finns synlig för föräldrar i hallar. Likabehandlingsplanen revideras årligen av pedagoger tillsammans med förskolechef. Pedagogerna och barnen ska ha kontinuerliga samtal kring likabehandling, värdegrunder och fördomar. Detta ska genomsyra all verksamhet: i lek, under filosofiska samtal och under barns fria arbetstid. Vår förhoppning är att kunna involvera samtliga föräldrar i dessa diskussioner.

Rutiner för rapportering om misstanke av kränkande behandling.

En anmälan om kränkande behandling eller misstanke därom kan ske från olika personer: från barnet självt som känner sig kränkt, från någon som observerat en händelse, eller från någon (t ex förälder) som fått något berättat för sig av barnet som känner sig kränkt. Vad beträffar det första exemplet är det alltid barnets upplevelse av att vara kränkt som är av betydelse och denna kan inte negligeras eller avvisas av personalen. I alla dessa fall är personalen skyldig att omedelbart rapportera både muntligt och skriftligt till förskolechefen som i sin tur rapporterar det vidare till huvudmannen utan fördröjning. Huvudmannen är skyldig att i sin tur utreda ärendet skyndsamt. Detta gäller även trakasserier eller sexuella trakasserier enligt diskrimineringslagen. Huvudmannen har också ansvar för att hålla sig underrättad om anmälningarna mot kränkande behandling och se till att de åtgärder som "skäligen kan krävas" vidtas (6 kap. 10 § SL). Enligt

Skolverkets allmänna råd om arbete mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLF5 2012:10)

Det ska löpande föras en dokumentation kring förlopp, utredning och åtgärder av ansvarig pedagog och förskolechef.

Vad ska gälla på Filosofiska?

- Omedelbar rapportering till huvudmannen då misstanke om kränkning uppkommit.
- Av extra stor vikt är principen om den ”upplevda kränkningen”. Det är här inte personalens sak att avgöra om barnets uppfattning eller känsla är korrekt eller inte.
- Förskolechefen ska snarast inleda en utredning och utredningen ska skickas till huvudmannen.
- Den rapport som skickas till huvudmannen behöver inte ske på ett särskilt formulär, men det ska klart framgå:
- vad som har inträffat

Vilka åtgärder som har vidtagits i det fall några sådana tagits innan huvudmannen hunnit bli informerad

Vilka resultat som har uppnåtts i det fall några åtgärder påbörjats

- Ange också hur kontakterna med vårdnadshavare har hanterats och kommer att hanteras. Redogörelsen ska vara uppställd i kronologisk ordning. De inblandades namn och personnummer ska inte framgå i detta skede.
- Vid osäkerhet vänder vi oss till barnombudsmannen och/eller socialtjänsten för att få råd.

Ansvarsfördelning

Förskolechef och huvudman

- Ansvara för att planen i samverkan med personal, föräldrar och förskolebarn årligen upprättas och kommuniceras till personal och föräldrar.
- Ansvara för att beslutade mål och åtgärder genomförs i tid
- Säkerställa att personal, föräldrar och förskolebarn är införstådda med att det råder nolltolerans mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling på Filosofiska.

- Säkerställa att all personal har en god kunskap om lagstiftning och att de får en lämplig utbildning.
- Upprätta åtgärdsplaner, utreda, dokumentera och följa upp diskriminering, kränkande behandling och trakasserier på förskolan.

Personal

- Delta i utformning, implementering och uppföljning av planen.
- Utan fördröjning rapportera diskrimineringar, kränkningar och trakasserier.
- Agera direkt vid upptäckt av trakasserier och kränkande behandling.